Rekenhof

Stimuleren van mediawijsheid bij kwetsbare groepen

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
25 juni 2020

Onderzoeksdomein

- Mediawijsheid = kennis, vaardigheden en attitudes waarmee de burgers zich bewust en kritisch kunnen bewegen in een complexe, veranderende en gemediatiseerde wereld

  = media gebruiken én begrijpen

- Regeerakkoord 2014-2019 + beleidsnota Media
  - belang mediawijsheid
  - aandacht voor kwetsbare groepen
  - kinderen en jongeren, senioren, kansarmen, werkzoekenden en personen met een fysieke of verstandelijke beperking

Onderzoeksvragen

1. Mediawijsheidsbeleid: uitwerking en onderbouwing

2. Evaluatie beleidsmaatregelen: bereik en impact

Mediawijsheidsbeleid

Beleid

- media
- domeinen gericht op kwetsbare groepen

Maatregelen

- genomen of van kracht in legislatuur 2014-2019
- mediawijsheidscompetenties
- randvoorwaarden: veilige omgeving en toegang
- niet: curriculum en lespraktijk leerplichtonderwijs

Mediawijsheidsbeleid

Beleidskader

- ✓ Media: beleidsdocumenten, beheersovereenkomst Kenniscentrum en VRT
- ✓ Jeugd, Onderwijs en Armoedebestrijding: doelstellingen
- ✗ Sociale Economie
- ✗ Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Mediawijsheidsbeleid

Beleidsafstemming

- geen overkoepelend plan of structureel overleg
- overlegstructuren kenniscentrum mediawijsheid: alleen beleidsvelden Media en Onderwijs, andere ad hoc

Onderbouwing keuze kwetsbare groepen

- alleen voor senioren en mensen in armoede
- onderzoek over gebruik digitale media, zelden over kritische omgang met media
- geen nadere definiëring kwetsbare groepen

Mediawijsheidsbeleid

Maatregelen

- 31 maatregelen over de verschillende beleidsdomeinen
  - initiatieven en producten georganiseerd of ontwikkeld door overheidsorgaan
  - regelgeving, meer bepaald het opleggen van verplichtingen en verboden
  - initiatieven van derden die Vlaamse overheid financieel ondersteunt

✓ Uitvoering en opvolging duidelijk geregeld

Mediawijsheidsbeleid

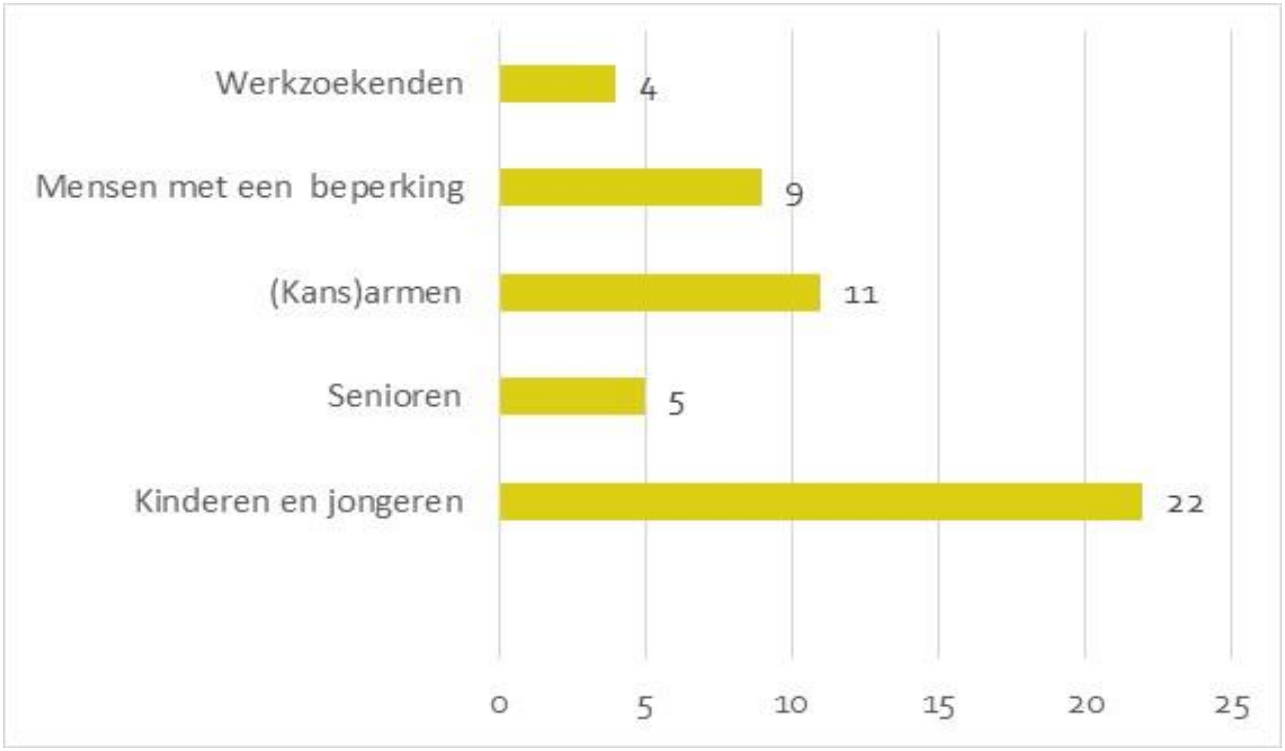
	Beleids-domein	Maatregel	Betrokken overheidsorganisatie
Eigen ini-tiatieven	CJSM	KLAAR	VRT
		EDUbox	VRT
		Ketnet Community	VRT
		Slim op het internet/Vet op het net	VRT
	OV	WAI-NOT	Departement OV
		KlasCement, leermiddelen mediawijsheid	Departement OV
	WVG	EXPOO website, themapagina Mediaopvoeding	Agentschap Kind en Gezin
		Groeimee website, themapagina Sociale Media	Agentschap Kind en Gezin
	KB	Project Begeleid Digitaal	Agentschap Informatie Vlaanderen
Regulering	CJSM	Mediadecreet: bepalingen inzake bescherming minderjarigen	VRM
		Mediadecreet: bepalingen inzake toegankelijkheid omroepprogramma's	Departement CJM en VRT
		Richtlijn VAF in verband met toegankelijkheid gesubsidieerde Vlaamse films	VAF

Derden	CJSM	Kenniscentrum	Departement CJM
		Subwebsites kenniscentrum	Departement CJM (initiatief kenniscentrum)
		Partnerprojecten kenniscentrum	Departement CJM (initiatief kenniscentrum)
		De Schaal van M	Departement CJM (initiatief kenniscentrum) en VRT
		Nieuws in de Klas	Departement CJM en VRT
		Projectsubsidies	Departement CJM
		Jeugdverenigingen participatie en informatie die werken rond en met media	Departement CJM
		Filmeducatie voor de jeugd	VAF
	OV	Mediacoach	Departement OV
		Mediacoach voor Basiseducatie	Departement OV
		Centra voor Basiseducatie, ICT-cursussen	Departement OV en VDAB
		Educatieve werking kenniscentrum	Departement OV
		Veilig Online/Clicksafe	Departement OV
		Het Archief voor Onderwijs	Departement OV
	WVG	No Hate Alternarratief – Brug naar Welzijn	Departement WVG
		Wie Online	Departement WVG
	WSE	Sectorconvenants: aandacht voor digitale geletterdheid en voor onder meer kortgeschoolden en 55-plussers	Departement WSE
		ESF-opleidingen in bedrijven, aandacht voor digitale geletterdheid en bereiken van 20% oudere werknemers	Departement WSE
	EWI	CoderDojo, Codefever, CodesCool in het kader van het ICT-impulsplan	Departement EWI

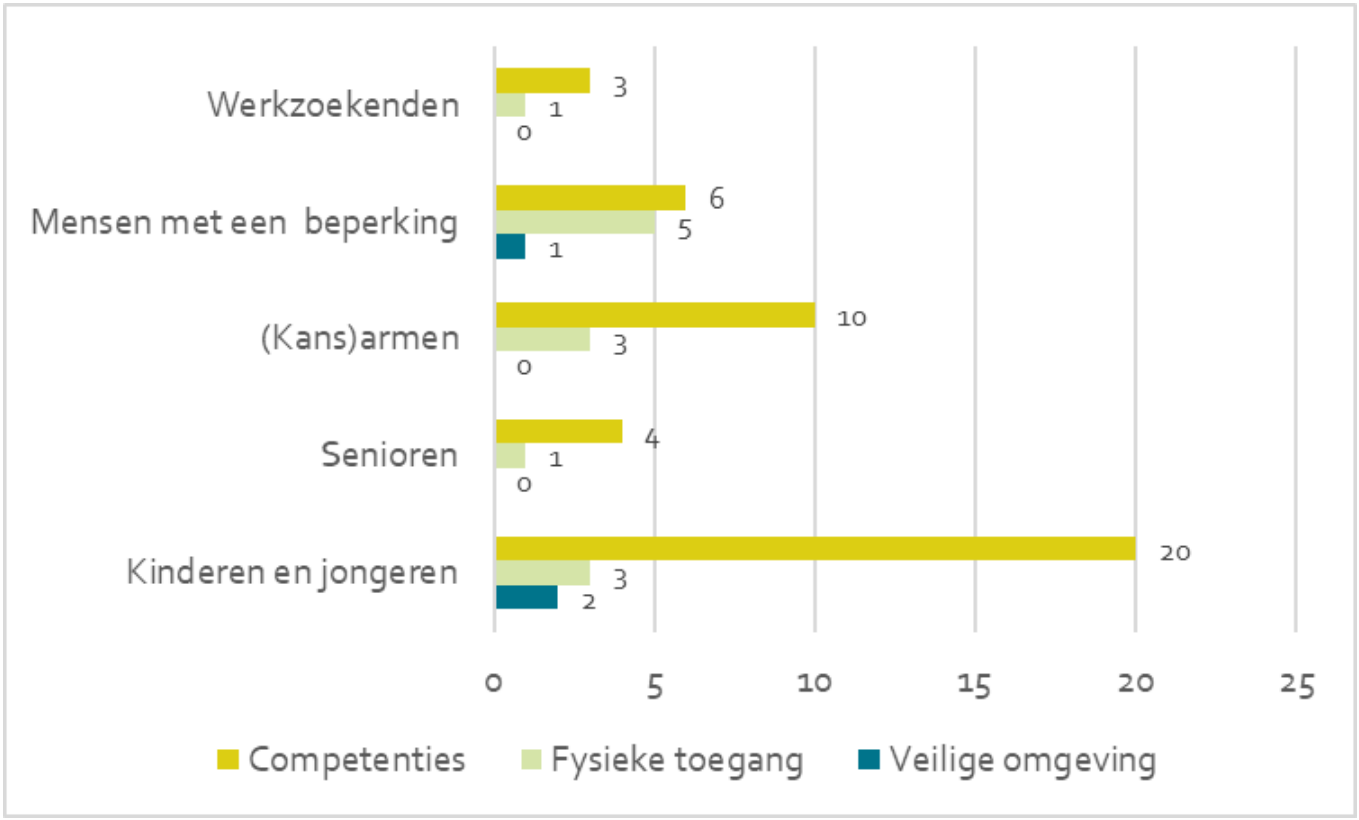
Mediawijsheidsbeleid

Doelgroep

Mediawijsheidsbeleid

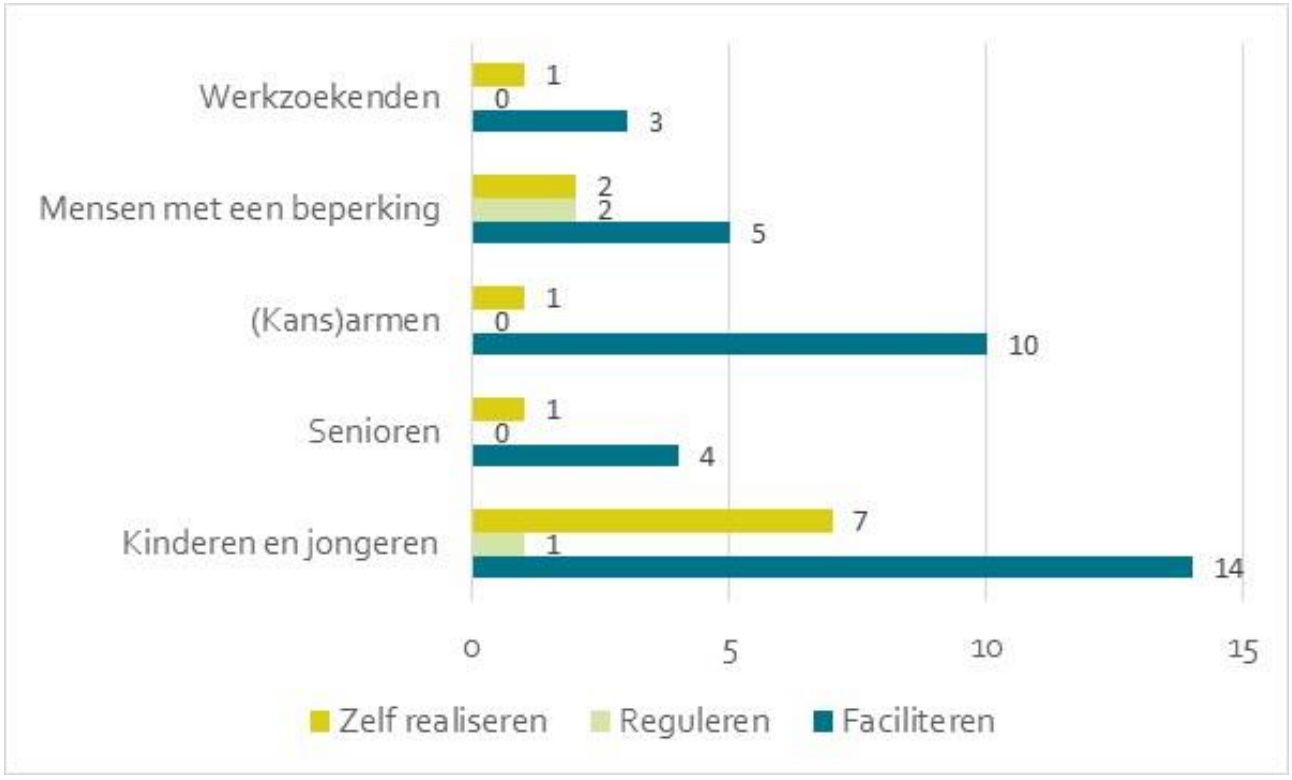
Doel

Rekenhof, Mediawijsheid - 2020

Mediawijsheidsbeleid

Rol

Mediawijsheidsbeleid

- Meeste aandacht voor nieuwe media
- Belangrijke rol voor intermediare personen en groepen
- Grote continuïteit maar weinig structurele erkenning en financiering

Onderzoeksvragen

1. Mediawijsheidsbeleid: uitwerking en onderbouwing

2. Evaluatie beleidsmaatregelen: bereik en impact

Evaluatie beleidsmaatregelen

Algemeen

- ✗ Slechts 29% heeft doelstellingen over doelgroepbereik
- ✗ Zelden doelstellingen voor impact
- ✗ Evaluaties vooral over uitvoering en geleverde output
- Meeste informatie over maatregelen voor kinderen en jongeren.
  - →deelname van scholen positief voor het bereik
  - → initiatieven in vrije tijd soms ook ruim bereik + aanvulling op maatregelen in schoolverband

Evaluatie beleidsmaatregelen

Focusgroepen

- ✓ kwaliteitsvol
- ✗ Nood aan up-to-date houden, uitdiepen en verspreiden van bestaand materiaal
- ✗ Voor verschillende groepen nog drempel aanwezig naar initiatieven
- ✗ nadruk op specifieke en intensieve aanpak + noodzaak blijvende ondersteuning en begeleiding
- ✗ Nood aan maatregelen die zich rechtstreeks op doelgroep richt

Conclusies

- Geen systeem om maatregelen onderling af te stemmen
- Kwetsbare groepen: afbakening + onderbouwing
- Maatregelen
  - goede uitvoering en opvolging
  - sluiten aan bij algemene doelstellingen mediawijsheidsbeleid
  - spelen onvoldoende in op hiaten in het veld
  - grote continuïteit maar veel precaire maatregelen
- Doelstellingen en evaluaties over bereik en impact ontbreken
- Sommige maatregelen onvoldoende gekend en verspreid
- Drempels voor doelgroepbereik

Aanbevelingen

Beleid

- keuze kwetsbare groepen: knelpunten en noden.
- Prioriteiten →doelstellingenkader en afstemming
- Inspelen op werking brede mediawijsheidsveld.
- Regelgevend kader?

Opvolging en evaluatie

- Doelstellingen voor doelgroepbereik en impact
- Evaluatie van resultaten

Uitwerking maatregelen

- Wegnemen specifieke drempels
- Inschakelen intermediairen + rechtstreeks indien nodig

Reactie minister

- Regeerakkoord en beleidsnota media erkennen belang mediawijsheid
- Andere beleidsdomeinen aanmoedigen middelen vrij te maken voor mediawijsheid
- 2020: grondige doorlichting Vlaams mediawijsheidsbeleid
- Op termijn: uitwerking geïntegreerd mediawijsheidsbeleid en kader voor initiatieven